

Kültür ve İletişim **Beş Yıldır Yayında**

Kültür ve İletişim tam beş yıldır yayında. Akademik dünyanın dışından bakıldığında, beş yılda on sayı çok da abartılacak bir skor gibi görünmeyebilir. *Kültür ve İletişim* dergisi olarak biz böyle düşünmüyoruz, ve daha önemlisi, böyle *hissetmiyoruz*. Bunun bizce haklı nedenleri var.

Halil Nalçaoğlu
Editör

Beş yıl önce alanının ilk hakemli akademik dergisini oluşturma kararı aldığımızda, özellikle üzerinde durduğumuz birkaç konu vardı. Bunların başında, yayımlanacak olan derginin yalnızca parlak isimlere yer veren ve uzun ömürlü olması pek de önemli olmayan bir dergi olmasındansa, alanında uzun zaman içinde belli bir saygınlık kazanmış, kurumsallaşmış ve yalnızca iyi yazılar yayımlayan bir dergi olması geliyordu. İletişim ve kültür çalışmaları alanlarında, ve daha genel anlamda, eleştirel toplumsal düşünce olarak tanımlanabilecek bir alanda Türkiye akademi dünyasının, deyim yerindeyse, "nabzını tutan" bir dergi olmakta amacımız. İlk sayı (yine benim editörlüğümde) yayımlandığı zaman bu amacımızı "olağan bilim dergisi" olma hedefiyle tanımlamıştık. Yani, Türkiye'de, yukarıda andığım alanlarda yapılan araştırmaların ve sonuçta üretilen yazıların en iyilerini basmaktaki amacımız. Bunu yaparken Türkiye dışından gelecek yazılara da kapımızı açık bırakarak hem yabancı akademisyenlerin yeni ve başka yerde yayımlanmamış çalışmalarını, hem de yurt dışında okuyan/çalışan Türkiyeli akademisyenlerin çalışmalarını yayımlamak amacındaydık.

Hiç duraksamadan diyebilirim ki, dergimiz, yani derginiz, geçen beş yıl içinde bu hedefine ulaşmıştır. Çok kısa bir süre içinde ve yayın aralığının açıklığına rağmen, iletişim, kültür ve toplumsal düşünce çerçevesinde düşünce üreten entellektüellerin ve akademisyenlerin büyük ilgisine mazhar olduk ve güvenlerini kazandık. *Kültür ve İletişim* artık tanınıyor ve, gözlemleyebildiğim kadarıyla, *Kültür ve İletişim*'de yazı bastırmak "prestijli" bir etkinlik olarak kabul ediliyor. Hedeflerimize ulaşmış olma duygumuzun tek boyutu yayımlanan yazılar ve derginin kabul görmesi değil.

"Hakemli" bir dergi olmanın bize yüklediği sorumluluğu da tam anlamıyla kavramış olarak geçirdik beş yılı. Bize ulaşan yazıları, oldukça geniş sayılabilecek hakem listemiz içinden konuya en uygun olduğu için seçilen en az iki hakeme anonim yazılar olarak göndermeyi ilke edindik. Çok nadir durumlar dışında (özel sayı ve dosyalar gibi) bu kuraldan taviz vermedik. Hakem kararıyla reddedilen çok sayıda yazı oldu. Bu durumu hiçbir şekilde reddedilen yazıların "kötü" ya da "yetersiz" olduğu şeklinde algılamadık, böyle algılanmasını da istemiyoruz. Son derece sınırlı olan sayfa sayımız ve yılda yalnızca iki sayı yayımlıyor olmamız bizi (ve hakemlerimizi) fazlasıyla seçici olmaya zorladı.

Herşeyin "güllük gülistanlık" olduğunu söylemek istemiyorum. Zaten biraz *işin içinde* olanlar için bu inandırıcı olmazdı. Gerek Türkiye'nin akademik ortamının geçirdiği bunalımlı yıllar, gerekse *Kültür ve İletişim* dergisinin kendisinden kaynaklanan "daralma duygusu," bazı şeylerin yolunda gitmemesine yol açıyordu. Türkiye'nin akademik ortamı ile ilgili tartışmak için bu yazı uygun bir ortam değil elbette. Ancak dergi ile ilgili olarak neler yapabileceğimizi sık sık düşündük. Elinizdeki on birinci sayımızla birlikte dışarıdan bakıldığında pek de belli olmayan ancak derginin işleyişi ile ilgili çok önemli değişiklikler gerçekleştirdik. Dergiyi çok iyi dağıtamadığımızı biliyoruz. Bu sorunu öncelikle Ankara, İstanbul ve İzmir için çözmeye kararlıyız. Elbette "daralma duygusu" bu teknik sorunla sınırlı değil. Derginin son beş-altı sayısı dikkatle incelendiğinde bize ulaşan yazıların içerikleri anlamında da bir daralma sezileniyor. İtiraf etmeli-

yiz ki, bu daralmada biraz bizden kaynaklanan bir heyecan eksilmesi de etkili oldu.

Tüm bunları aşmak için Yazı Kurulu'nda bir değişiklik yaptık. Derginin oluşturulmasında ve yayımında büyük emeği geçen ancak bir süredir Ankara dışında bulunmasından dolayı yayım sürecine yeteri kadar dahil olamayan Sevda Alankuş bu görevi bıraktı. Kendisine şimdiye kadar olan katkıları için çok teşekkür ediyoruz. Bunun yanı sıra Yazı Kurulu'na yeni katılımlar oldu. Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi öğretim üyelerinden Mine Gencil Bek, Nur Betül Çelik ve Mehmet Yüksel "taze kan" olarak aramızdalar. Kendilerine bu özveri isteyen görevi kabul ettikleri için bu vesile ile teşekkür etmek istiyorum. Derginin yeniden yapılanmasında idari anlamda da zaten hiç eksilmemiş olan özverili katkılarını sürdüren İletişim Fakültesi Mezunlar Vakfı ve vakfın şu anda görev yapan başkanı Abdülrezak Altun da bu yeni dönemde, eskiden olduğu gibi, çabalarını sürdürüyor. Yazı Kurulu olarak Sayın Altun'a da teşekkür borçluyuz.

•••

Kültür ve İletişim'in Ocak 2003 sayısı yine son derece ilginç ve güçlü yazılarla dolu. İlk makale, Türkiye'de iletişim eğitiminin elli yılını ele alıyor. Türkiye'de böyle bir araştırmayı yapıp makaleye dönüştürecek çok sayıda kişi çıkmayacaktır, diye düşünüyorum. Makalenin yazarı Oya Tokgöz'ü alanı çok iyi bilen bir akademisyen olarak tanımlamak yetersiz olurdu; iletişim eğitimini bizzat şekillendiren bir entelektüel ve hoca olarak Türkiye'de iletişim eğitiminin elli yılını ele aldığı bu yazısının bir başvuru malzemesi olarak uzun süre tekrar tekrar okunacağından eminim.

Elinizdeki sayının ikinci makalesi Ralph Negrine'e ait. Leicester Üniversitesi, Kitle İletişim Araştırmaları Merkezi (*Centre for Mass Communication Research*) yöneticisi olan Negrine, geçtiğimiz yıl sonunda Ankara Üniversitesi İletişim Fakültesi bünyesinde sunduğu araştırmasının yazıya dökülmüş hali olan çalışmasında, yerel-küresel çatışması içinde iletişim ve yayıncılık alanlarında siyasa oluşturulması konusunu Britanya özelinde inceliyor. Dünyadaki pek çok iletişim sistemi için geçerli olan küresel zorlamalar, Britanya için de

geçerli. Ancak Negrine'in iddiasına göre, siyasa belirleme süreci ağırlıklı olarak domestik kaygılar ve öncelikler temelinde gerçekleşiyor.

Bu sayının üçüncü makalesi bize Güney Kore'den ulaştı. Sungkonghoe Üniversitesi öğretim üyelerinden Dongju Yoo çalışmasında Kofüçyanizm ve kapitalizm arasında sıkışan Kore kültüründe, bu sıkışmadan en çok örselenenlerin kadınlar olduğunu söylüyor. Yazının çok önemli bir özelliği, metodolojisinden kaynaklanıyor: Yoo bu çalışmasında hem medya analizi yapıyor hem de kadınlarla derinlemesine görüşme yoluyla sürecin ahımlama tarafına da yoğunlaşıyor.

Elinizdeki sayının dördüncü makalesi, Mehmet Yüksel'e ait. Mehmet Yüksel, Yazı Kurulu'na davet edilmeden önce "Modernleşme ve Mahremiyet" makalesini bize ulaştırmıştı. Makale hakem sürecinden geçerek kabul edildi. Yüksel'in uzunca bir süredir ilgilendiği modernite-modernleşme-hukuk bağlantısı bu makalesinde özel olarak "mahremiyet" konusuna odaklanılarak irdelenmiş; ilgiyle okunacağından eminiz.

Özgür Taburoğlu bu sayıya "Zındık ve Sapkın: Türk ve İslâm Topluluklarında Demonik Düşünce" başlıklı son derece ilginç bir çalışma ile katkıda bulunuyor. Bu kısa sayılabilecek çalışmada Taburoğlu, "bize ait coğrafyalarda" "demonik düşüncenin" ve "zındık uzamın" izlerini sürüyor. Bu yazıyı çok önemli bir tartışmanın başlangıç noktası olarak dikkatlerinize sunuyoruz; ileriki sayılarımızda gerek "değini" gerekse "makale" formatlarında bu temayı izleyebileceğimizi duyurmak isterim.

Bu sayının son makalesi okurlarımızın daha önce yine *Kültür ve İletişim*'de (2002, 5/1) yayımlanan benzer bir analizinden tanıdıkları Önder Erkarlan'a ait. Erkarlan bu kez Yeşim Müderrisoğlu'nun *Güneşe Yolculuk* filmi Greimas'ın göstergebilimsel yöntemi ile çözümleyiyor. Erkarlan'a göre film içeriğinin "derin düzeyde" yapısal çözümlemesi, toplumsal farklılıkların nihai bir "dışlanma" ve ötekileştirme sonucu derinleştiği sonucunu ortaya koymuştur.

Kültür ve İletişim dolu, mutlu ve üretken bir yıl diliyorum...

Türkiye'de İletişim Eğitimi: Elli Yıllık Bir Geçmişin Değerlendirilmesi

Özet

Bu çalışma, Türkiye'de ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti'nde geçtiğimiz on yıl içerisinde iletişim eğitiminin hızla yaygınlık kazanması noktasından hareketle, sayıları yirmi beşe kadar varan iletişim fakültelerine gerçekten ihtiyaç olup olmadığı, üniversite düzeyinde iletişim eğitimi veren fakülte ve bölümler dışında iletişim eğitimi veren özel kurumların neden kurulduğu ve "iyi iletişim eğitimi nasıl olmalıdır?" sorularına Türkiye'de iletişim eğitiminin elli yıllık geçmişini göz önünde tutarak yanıt aramaktadır. Çalışma bu sorulara yanıt ararken, "medya," "sermaye," "teknoloji" ve "eğitim politikası" gibi değişkenlerin gazetecilik/iletişim eğitiminde farklı zaman ve biçimlerde etkili olduğuna vurgu yapmaktadır.

Oya Tokgöz
Ankara Üniversitesi
İletişim Fakültesi

Communication Education in Turkey: An Assessment of Past Fifty Years

Abstract

This study attempts to find an answer to the question "what is good communication education?" keeping in mind that since last ten years there has been a rapid expansion of communication education in Turkey and Turkish Republic of Northern Cyprus, and investigating if there exists a real need for that many faculties of communication now reaching a total of twenty-five, and also asking why there have emerged private institutions providing communication education along with those on faculty and department-level institutions. Trying to answer these questions, the present study considers the impact of variables such as "media," "capital," "technology," and "educational policy" on journalism/communication education in different ways at different points in time.